

Zout

THEMA:

De humor van het kerstverhaal

*Jan kookt
voor 12 man*

Reportage in de
jeugdgevangenis

*Opgesloten
Kerst vieren*

*Kerstwensen
van
Bloemendalers*

Erik van Muiswinkel

Humor als laatste wapen

magazine van Dorpskerk Bloemendaal

Humor als licht in donkere tijden

Het zijn donkere tijden, zo ervaren we het nieuws al een aantal jaren. De inval door Rusland in Oekraïne in februari 2022 bracht na lange tijd weer oorlog in Europa. Anderhalf jaar later escaleerde het Israëlisch-Palestijns conflict in een gruwelijke aanslag door Hamas en een daaropvolgende etnische zuivering in Gaza. De beelden houden de wereld dagelijks in de greep, evenals de grillen van een volstrekt onberekenbare autocraat in de VS die zichzelf graag als vredesvorst presenteert.

We worden er niet vrolijk van. En toch moeten we het in de lach zo nu en dan juist wél zoeken. Want humor is uiteindelijk een krachtig wapen, het enige en laatste wapen van de machteloze – zo zal Erik van Muiswinkel betogen in het coverinterview. Met humor kun je de tiran bespotten, in zijn of haar hemd zetten en ontmaskeren. In het Oostblok waren destijds de grappen over de communistische leiders niet voor niets ontelbaar. En het kan niet anders dat mensen nu grappen maken over hedendaagse dictators, soms met gevaar voor eigen leven. Wat dat betreft hebben we makkelijk praten vanuit onze luie stoel als het over humor in donkere tijden gaat.

Misschien herkennen we daarom de humor niet meer die verstopt zit in de Bijbel, want ook die boeken zijn geschreven in donkere tijden: tijden van slavernij, bezetting en ballingschap. Geen wonder dus dat door de schrijvers en dichters van de Bijbelse boeken zo nu en dan een tiran in zijn hemd gezet wordt. Herodes bijvoorbeeld, die in woede ontsteekt als hij ontdekt dat hij door een aantal magiërs uit het Oosten is bespot – daarover schrijf ik in *Oud nieuws is goed nieuws*. Het is deze spot die de hele bijbel doortrekt. De grap is namelijk dat steeds opnieuw niet de sterkste, maar de meest kwetsbare wint. En dat is lachwekkend, een opluchting, hoopgevend, geinig. Een gekke droom die werkelijkheid kan worden.

Verder vindt u in dit nummer ook weer de rubriek *Uit de kunst in Kennemerland*, waarin verzamelaar Marieke Sanders een aantal humoristische kunstwerken laat zien uit haar collectie, gaat Herman Schippers op bezoek bij de justitiële jeugdinrichting Teylingerland en vindt u ons kerstprogramma terug in dit magazine. Wij wensen u veel leesplezier en fijne feestdagen!

In dit nummer

04 Nieuws van het kerkplein

05 Oud nieuws is goed nieuws
door Jessa van de Vaart

06 Interview met Erik van Muiswinkel

09 Kerstpakketten Buurtgezinnen

11 Tieners spelen voor Sinterklaas

12 Kerstwensen
van Bloemendalers

14 Op bezoek bij:
Vincent in de justitiële jeugdinrichting

17 Column De vreemdeling
door Francisca Kramer

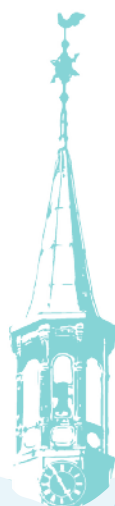
19 Uit de kunst.
met Marieke Sanders

20 Groene pagina

20 Food for thought
Vega Stoofschotel van
Oesterzwam met jus

22 Agenda kerkdiensten
en (kerst)activiteiten

Nieuws van het Kerkplein

Maandkalender voor goed doel

In 2024 verkochten we 10.000 scheurkalenders over Texel. Dat smaakte goed en in 2025 zijn we dan ook terug. Ditmaal met een maandkalender met twaalf prachtige foto's van Texelse fotografen. De verkoopprijs is €9,95 euro maar ZOUT-lezers krijgen korting en betalen slechts €6,95 of twee kalenders voor slechts €10 euro. De opbrengst gaat naar goede doelen op het eiland. Neem contact op met Frans Mantel via frans@mmp.nl of 06 31 677 200.

NIUW

Dorpskerkconcerten

Dorpskerk Bloemendaal heeft een fantastische akoestiek, bijzonder geschikt voor kleinschalige concerten. Daarom slaan de Vrienden van de Dorpskerk en Stichting Close-Up Classics gezamenlijk een nieuw muzikaal initiatief gecreëerd: de Dorpskerkconcerten Bloemendaal. Violiste Laura Oomens is artistiek leider. De feestelijke opening (mèt concert) is op zondag 25 januari om 15.00 uur. Meer info: dorpskerkconcertenbloemendaal.nl

Kerst in Bloemendaal

Op woensdag 24 december vieren we weer Kerstavond met het hele dorp! Om 19.00 trappen we traditiegetrouw af met de Lichtjesoptocht voor kinderen. Het kinderkerstverhaal wordt dit jaar voorgelezen door **illusionist Hans Klok**.

Burgemeester Michel Rog doet dit later samen predikant Jessa van der Vaart op het podium in de kerktuin. We zingen **kerstliederen** met het koor er zijn levende dieren en natuurlijk **chocomelk** en **glühwein**. Om 21.00 uur begint de kerstnachtdienst met predikant Jessa van der Vaart, koor Vocaal Ensemble Commovente en Agnes van Bekkum op orgel en piano. Op Eerste Kerstdag om 10.00 vieren we Kerstochtend met Jessa van der Vaart, organist Dirk Out, saxofoniste Ineke Wentink, inspringkerstspel en kerstpreek. Iedereen is van harte welkom!

PROGRAMMA

24 december – Kerstavond

- 19.00/19.30 Lichtjesoptocht voor kinderen (neem je eigen lampje mee) vanaf Le Petit Café. Onderweg vertellen figuren uit het kerstverhaal een stukje van het verhaal
- 20.00 Kerstsamenzang en Kerstverhaal in de Kerktuin
- 21.00 Kerstnachtdienst in de Dorpskerk

25 december – Kerstochtend

- 10.00 Kerstochtenddienst in de Dorpskerk

Zondag 1 februari– idealen in Lezingenserie 'Wij zijn de Tijden'

Voor mensen die denken dat het beter kan en daarmee aan de slag willen. Of het nu gaat om sociale rechtvaardigheid, duurzaamheid of iets heel anders waar de wereld mooier van wordt: bij de idealenschool ga je van ideaal naar idee tot uitvoering. Suzan Doodeman en Johannes van den Akker komen in de Dorpskerk vertellen over de werkwijze van hun 'Idealenschool', waar we wellicht ook een praktisch voorproefje van krijgen. Mis het niet!

Toegang: uw gift.

Van 16.00-17.00 uur met aansluitend borrel.

The Great Dictator

“Als ik van de gruwelijkheden van de Duitse concentratiekampen had geweten, had ik de moordzuchtige gestoordheid van de nazi’s nooit op de hak kunnen nemen”, aldus Charlie Chaplin in zijn autobiografie over zijn beroemde film *The Great Dictator*.

En inderdaad, het luistert nauw. Ook vandaag de dag vinden in de wereld onvoorstelbare gruwelijkheden plaats waarvan je je niet goed kunt voorstellen dat daar een leuke grap over te maken is. Dat voelt als stijlloos en ongepast. Toch is het goed dat Charlie Chaplin zijn film wél gemaakt heeft, want het is een iconische parodie geworden op de nietsontziende tiran die Europa wilde veroveren.

Toen de film in 1940 werd uitgebracht, maakten sommige wereldleiders zich nog zorgen over een anti-Hitler-film en dachten aan censuur. Maar Chaplin had het gevaar allang doorzien. Hij portretteert dictator ‘Hynkel’ als een eenzame gek, gedreven door haat en paranoia. In een beroemd geworden scène zie je Hynkel alleen in zijn kantoor dansen met een ballonachtige werelddol, totdat het ding tot zijn ontsteltenis knapt. Alsof de filmmaker wil uitdrukken hoe ongelooflijk kinderachtig het eigenlijk is om de wereld te willen veroveren – en dat de wereld dat niet laat gebeuren.

Chaplin gebruikt humor als ultieme wapen: door Hynkel belachelijk te maken stelt hij de wereld in staat om hem recht in het gezicht uit te lachen.

Het is deze humor die je tussen de regels door kunt ontdekken in het kerstverhaal van Mattheus. Ook

in dat verhaal gaat het over een overheerser die niets liever wil dan de grootste zijn, terwijl hij in feite niet meer is dan een pion van de Romeinse bezetter: koning Herodes. Op een dag kloppen drie magiërs uit het oosten aan bij zijn paleis. Ze

hebben een wonderlijk teken aan de hemel gezien: een ster die hen deed vermoeden dat er een nieuwe koning is geboren. Argeloos vragen ze Herodes: ‘Waar is de koning der Joden precies geboren? We zijn gekomen om hem te aanbidden.’ De grap is dat deze ene vraag Herodes, de man die zo graag wil overkomen als een sterke leider, totaal in verwarring brengt. Hij wordt niet geïrriteerd of boos, zegt niet: pardon, kijk eens goed, die staat voor je neus. Nee, hij raakt in paniek. Doodsbenauwd is hij dat het verhaal dat hij zo graag over zichzelf vertelt wordt doorgeprikt en dat hij wordt ontmaskerd. Als zijn adviseurs hem vertellen dat de Christus geboren zou moeten worden in Bethlehem, stuurt hij de magiërs naar het goede adres. Om er heel gewiekst aan toe te voegen: ‘Als jullie het kind

gevonden hebben, laat mij het dan weten zodat ik ook kan komen om het te, eh... ‘aanbidden’. De magiërs reizen verder, totdat ze bij hun bestemming zijn aangekomen. Maar als ze teruggaan nemen ze een andere route zodat de koning ze niet kan onderscheppen. Herodes is woedend als hij merkt dat hij door de magiërs is bespot, vertelt Mattheus. Maar hoezo namen die magiërs nou een andere route? ‘I had a dream’, zal één van hen later zeggen. En het zal niet de laatste keer zijn dat door zo’n wonderlijke droom een overheerser te kakken wordt gezet.

Chaplin gebruikte humor als ultieme wapen

Humor als *laatste wapen*

Interview met
Erik van Muiswinkel

Ik las ergens dat je Nederlands gestudeerd hebt, toevallig ook de studie waar ik ooit mee begon. Waarom koos jij destijds voor Nederlands?

Ik had een leraar Nederlands op de middelbare school, Harry S. Visscher, die iets in mij had wakker gemaakt. Tijdens mijn studie kwam ik in de redactie van *Propria Cures* terecht en ontmoette ik alles en iedereen die er in die tijd toe deed: Vic van de Reijt, Beatrijs Ritsema en Ivo de Wijs, die een directe pupil was van Drs. P. Ivo de Wijs bracht mij naar de televisie en voordat ik het wist, zat ik bij het programma *Ook dat nog* aan de desk, waar niemand enige verwachting van had. Anderhalf jaar later wonnen we de Televisier-Ring, en ineens werd ik bij elke bushalte en terras herkend. Toen ging het rollen. En daar is die studie Nederlands een belangrijk startpunt in geweest.

Hebben cabaret en taal niet ook alles met elkaar te maken?

Uiteindelijk sta je op het podium omdat je iets wilt vertellen, niet omdat je een groot gevoel voor taal hebt. Wim Kan en Wim Sonneveld lieten hun materiaal door anderen schrijven en kochten hun teksten. En nu nog hebben diverse cabaretiers een heel bataljon tekstschrijvers. Natuurlijk zetten ze die teksten naar hun hand, maar ze schrijven het niet allemaal zelf. Verreweg het meeste en beste werk dat ik op het podium heb gebracht, is geschreven door mensen als Justus van Oel en later Diederik van Vleuten.

Maar toch: je hebt diverse prijzen gewonnen met vertalingen van *Frozen* en *Aladdin*. Dan moet je toch wel enig gevoel voor taal hebben?

Als kind was mijn gevoel voor humor mijn wapen. Het gaf me kracht. Toen ik een jaar of acht was kwam ik op een hele andere school in een hele ander buurt, van Schalkwijk naar Heemstede. Daar kwam ik bij kinderen in de klas wier ouders naar klassieke muziek luisterden en boeken in de kast hadden. Ik besepte heel goed: hier moet ik op de een of andere manier bij aanhaken. Toen we een voordacht in de klas moesten doen, had ik het gedicht 'Waarom de Chinezen geen staarten dragen' van Annie M.G. Schmidt uit mijn hoofd geleerd. Daar zit een terugkerend zinnetje in: 'kwing ping pu' en dat deed ik dan elke keer met een gekke stem en een buiging. De hele klas lag dubbel van het lachen. Er werd in de lerarenkamer over gepraat, en bij gymles vroegen ze of ik het nog een keer wilde doen. Opeens was ik een held.

'Humor is de houtworm die vreet aan de macht'

'Humor als wapen': dat haakt aan bij het thema van dit kerstnummer, waarin Herodes in zijn hemd wordt gezet. In hoeverre kan humor ook macht geven aan de 'underdog'?

Het beste voorbeeld daarvan is het schoolsysteem. Er staat een tirannieke man of vrouw voor de klas, meneer of mevrouw Bulstronk, die macht heeft

omdat hij of zij je eruit kan sturen of straffen. Het enige wat jij kunt doen om dat te ondermijnen, is grappen maken over haar dikke billen of zijn grote neus.

Ik las ergens dat het in de Tweede Wereldoorlog verboden was om grappen te maken over de bezetter. Waarom zou zo'n machthebber daar bang voor zijn?

Als je mensen gewelddadig onderdrukt, heb je veel te verliezen zodra dat ophoudt. Word je afgezet, dan hang je vaak letterlijk. Dus moet je voorkomen dat er ook maar een beetje afbreuk aan je gezag wordt gedaan.

Begint dat dan met humor?

Zeker. Humor is de houtworm die vreet aan de macht. Als mensen grappen over je maken, weet je dat het de verkeerde kant opgaat. In de ogen van de dictator is het een teken van zwakte als je dat toelaat.

Ik stel me zo voor dat in de woorden die zijn overgeleverd van Jezus van Nazareth ook een vorm van humor zit. In mijn nieuwe voorstelling over Drs. P. zit een lied over Johannes de Doper, die onthoofd werd door Herodes Antipas, een nazaat van de Herodes uit het kerstverhaal. Die lijn tussen macht, angst en humor loopt al eeuwen.

Coverinterview

Een stukje uit het lied over Herodes Antipas:

Drs. P - Johannes De Doper

De tijd is aangebroken om een woord te wijden
Aan de geschonden reputatie van Herodes Antipas
Die een hele tijd geleden koning van Judea was
Een bloeiend rijkje aan de Middellandse Zee
U moet bedenken dat hij ernstig had te lijden
Van de Romeinse overheersing en zijn vrouw Herodias
Farizeeën, Sadduceeën, hoge bloeddruk, ischias
En de ideeën van zijn dochter Salome

't Is toch kras, kras, kras
Zei Herodes Antipas
Van mijn dochter Salome
't Is weer heel, heel, heel
Helemaal niet rationeel
Van je een, twee, drie

BIO

Erik van Muiswinkel (1961) is cabaretier en liedjesschrijver. Hij begon zijn loopbaan in de jaren 80 met cabaretgroep Zak & As en werd bekend door het razendpopulaire tv-programma Ook dat nog!. Veel theatertours volgden met. Ook was hij tot 2016 hoofdpiet in het Sinterklaasjournaal. Momenteel toert hij door het land met zijn tweede voorstelling over Drs. P. genaamd (cursief) Drs. P, the party.

Dus als er ruimte is voor humor, dan is dat een teken van een gezonde democratie.

Absoluut. We zien wat er gebeurt in de VS, waar het optreden van komieken op televisie werd verboden door president Trump. In landen als Saudi-Arabië is het nog erger: humor kan er levensgevaarlijk zijn. Het mag gaan over man vrouw verhoudingen, over schoonmoeders, poep en pies, alle dingen die we allemaal leuk vinden. Als het maar niet over politiek gaat of religie. En toch is daar wel een bloeiende comedy-cultuur. Mensen hebben nu eenmaal humor nodig. Het is een levensbehoefte.

Jij hebt in 2008 sporters opgeroepen om niet naar de Olympische Spelen in China te gaan. Zit er nog een link tussen humor en activisme?

Die is er, maar het is moeilijk. Veel cabaretiers die activistisch worden, krijgen het verwijt dat ze "zuur" zijn geworden. Je wordt geacht mensen aan het lachen te maken, en zodra je een knuppel in hun hoenderhok gooit, vinden ze het vervelend. Activisme gaat over mensen overhalen om in actie te komen, niet per se over lachen.

In een artikel uit die tijd schreef de Volkskrant dat jouw actie 'de juiste mentaliteit van een cabaretier typeert: op een intelligente manier reuring veroorzaken en mensen aan het denken zetten'. Wat vind je van die typering?

Dat klopt wel. Veel mensen dachten toen dat China een democratie was geworden omdat er welvaart was. Moderniteit en welvaart worden vaak verward met vrijheid, een gigantisch misverstand. Als ik van die mensen maar een paar procent kon wakkerschudden...

Dus mensen aan het denken zetten was je primaire doel.

Ja, maar ik deed het ook uit woede. Elk jaar op 5 mei huilen we tranen met tuiten over de Tweede Wereldoorlog. Maar als 8 uur vliegen hier vandaan iets vergelijkbaars gebeurt, dan gaan we niet ons best doen om uit te zoeken hoe we de mensen die onderdrukt worden het beste kunnen ondersteunen, maar met een vlag lopen zwaaien en sporten alsof er niets aan de hand is. Dat is toch hypocriet?!

Het kerstfeest kan in mijn ogen ook iets hypocriets hebben: al die commercie en gespeelde gezelligheid, terwijl het is begonnen met een verhaal over bezetting, armoede en mensen op de vlucht. Hoe zie jij dat?

Ik kan Kerstmis vooral door de bril van humor zien. Het is zo'n blatant door de behoefte van de mens gevormd feest. Om, midden in de winter, hoop te houden dat het licht terugkeert en dat de oogsten weer zullen lukken. Vervolgens is het in de 19e eeuw zo geromantiseerd dat het een soort Dickens-verhaal werd. Zelf ben ik met de kerk opgegroeid en ook met het geloof dat het allemaal echt gebeurd is en echt waar. Ik heb me best lang verzet tegen het consumentisme rondom het kerstfeest. Maar met onze eigen kinderen maakten we er dertig jaar geleden ook een feestje van met een kerstboom, gezelligheid

en de muziek van Het kerstfeest met Bert en Ernie. Maar geen cadeautjes, dat doen we alleen met Sinterklaas.

Stel dat jij hofnar bent aan het hof van Herodes. Wat zou je hem willen influisteren?

Ik denk dat meteen mijn kop eraf was gegaan als ik dat had geprobeerd. Liever had ik deel uitgemaakt van het gevolg van Jezus van Nazareth. Ik had graag een speech van hem willen horen, zo'n Bergrede bijvoorbeeld. Maar de humor daarvan is natuurlijk eens en voor altijd vastgelegd in *The Life of Brian*. (Film uit 1979 van de makers van het Britse komedieprogramma Monty Python over het leven Jezus, red.) Die jongens van Monty Python hebben alles uit de kast gehaald om nu eindelijk eens een keer te zeggen wat ze wilden, zonder overigens dat verhaal veel geweld aan te doen. Over humor onder zware omstandigheden gesproken: zij hebben kans gezien om de kruisiging, of de aanloop daar naartoe, grappig te maken. De kruisdood was een straf voor misdadigers, de meest gruwelijke straf die er in die tijd te bedenken was. En om zoiets

'Je ziet de angst van de macht voor humor bijvoorbeeld nu in de VS'

gruwelijks op zo'n manier te verbeelden, dat is het enige wapen tegen dat beeld van geweld. Het is een groot goed dat die film is toegelaten want er waren natuurlijk ook demonstraties bij bioscopen in Europa en de VS. En vergeet niet dat ook het Romeinse overheersingssysteem totaal op de hak wordt genomen. Uiteindelijk is dat soort humor noodzaak. Want zelfs als je in een dodencel zit, wat kan je anders nog doen dan een goede grap maken? Maak iemand belachelijk, want je gaat toch dood. Humor is je laatste wapen.

5 jaar Kerstpakketten voor Buurtgezinnen

Tijdens de eerste week van december is de diaconie druk bezig met het samenstellen van mooie kerstpakketten voor een aantal gezinnen die aangesloten zijn bij Buurtgezinnen. Het is dit jaar de vijfde keer dat mensen die een steuntje in de rug kunnen gebruiken tijdens de kerstperiode een pakket ontvangen. Het gaat om gezinnen die naar ons land zijn gevlucht, of die te maken hebben met burn-out, ziekte, financiële problemen of verslaving.

Suus Kos, coördinator van Buurtgezinnen in Bloemendaal: "De gezinnen zijn altijd zo blij met het pakket. Vorig jaar vertelde de moeder van één van de gezinnen me dat ze nu eindelijk kerst konden vieren. Zonder het pakket was de kerstperiode minder feestelijk geweest."

In de weken voor kerst stellen we de pakketten samen en vervolgens worden ze persoonlijk bezorgd.

nieuwbouw – onderhoud – renovatie – monumentenwerk
www.bouwbedrijfnieuwenhuizen.nl

Schalkwijkerstraat 29 | 2033 JC Haarlem
Tel. 023-5356812 | Fax: 023-5352800
E-mail: huibert@cdenhollander.nl
K.v.K.nr. 34033682 | BTW nr. NL5822075B01
IBAN: NL21RABO0324474571 | BIC: RABONL2U

Liefde

Het antwoord op alles in het leven is liefde, zo wordt gesteld. En hoewel de liefde soms heel ver weg lijkt in periodes van donkerte mag je er op vertrouwen dat het er altijd is.

Je kunt er alleen 'tijdelijk' niet goed bij. Ik las laatst de mooie zin: "Energie is nooit weg, het kan enkel transformeren". En zo kijk ik ook naar liefde. Liefde transformeert, na verlies van iets waar je veel om geeft of van iemand waar je veel van houdt, 'tijdelijk' naar rouw.

Rouw omdat er emoties naar boven kunnen komen van verdriet, boosheid, gemis, onvervulde verlangens; hartzeer noemen we het ook wel. En die getransformeerde energie brengt ineens donkerte en zware gevoelens in plaats van licht en gevoelens van warmte. Niet voor niets noemt men dus rouw de andere kant van liefde. Het is de natuurkundige wet van polariteit; elke kracht kent zijn tegenkracht.

Het mooie van deze wet is het feit dat deze tegenkrachten elkaar altijd weer afwisselen. En zo ook is het met rouw en liefde. Al jaren hebben wij eens per maand een inloopavond welke wij Levenslust Rouw APK hebben genoemd (www.rouwdoula.nl/agenda).

Een avond waarop gelijkgestemde kunnen samenkomen na verlies. Een avond waarop ontmoeten centraal staat en ik middels wat theoretische uitleg een bijdrage lever op het thema rouw. Het mooie van deze avonden; de liefde kan weer worden gevonden na de arbeid van rouw. De avonden brengen prachtige menselijke verbindingen, vriendschappen en weer de liefde voor het leven. En als kers op de taart: al driemaal mocht de Levenslust Rouw APK de basis zijn voor het vinden van een nieuwe liefdespartner. Ik zeg: lang leven de wet van de polariteit. Het antwoord op alles is liefde. Altijd weer. Heerlijk idee toch?

Liefs, Patty Duijn

Team Patty Duijn
Begeleiding bij leven en afscheid

06 300 93 482
info@pattyduijn.nl
www.pattyduijn.nl
reageren kan via patty@pattyduijn.nl

STEUN HET BAKEN VAN BLOEMENDAAL, DE OUDE DORPSKERK!

Het historische centrum van Bloemendaal, het oude dorpskerkje op het Kerkplein met daaromheen de rustieke kerktuin, is een juweeltje om als inwoner van Bloemendaal te koesteren. Het onderhoud van het rijksmonument en de tuin is een kostbare zaak. Twee voorbeelden om aan te geven hoe duur het is. Het oude gesmede hekwerk rond de gehele kerktuin moest ontroest en geschilderd worden, rekening 40.000 euro. De torenspits moest hersteld worden, op zich niet duur, maar de vereiste inzet van twee enorme kranen vraagt toch even bijna 30.000 euro.

Allebei uitgaven die er in hakken, maar die onmisbaar zijn om het karakteristieke dorpsbeeld overeind te houden. De Vrienden van de Dorpskerk dragen bij aan deze hoge kosten vanuit hun doelstelling dit monument voor de Bloemendalers in stand te houden. Maar zo'n mooi gebouw moet ook door de dorpsgemeenschap gebruikt worden. Daarom faciliteren De Vrienden ook het gebruik van de kerk door de inwoners van Bloemendaal. Het prachtige interieur met zijn mooie akoestiek leent zich uitstekend voor concerten. Om dit gebruik een extra impuls te geven is de Stichting een samenwerking aangegaan met Dorpskerkconcerten Bloemendaal, een initiatief om met een jaarlijks programma van spannende concerten een groeiende groep Bloemendalers te interesseren voor dit baken van muziek. Kijk op de website van Dorpskerkconcerten Bloemendaal voor het programma.

Als u geniet van de aanblik van tuin en kerk en dit baken ook tot een levendig muzikaal centrum van het dorp wilt helpen maken, steun dan De Vrienden van de Dorpskerk met uw bijdrage!

Steun de Dorpskerk

**Maak uw gift over op
De Vrienden van de
Dorpskerk:
NL47 INGB 0007 3286 88
of kijk op de website van
De Vrienden voor infor-
matie over donaties en
schenken. Steun dit baken
van Bloemendaal!**

Tieners spelen voor Sinterklaas

'Iets doen voor een ander maakt je significant gelukkiger.' Dat blijkt uit wetenschappelijk onderzoek onder jongeren wereldwijd. Met dat in gedachten zetten we het Tienerproject 'Sinterklaas voor iedereen' op samen met Welzijn Bloemendaal: een project waarbij tieners uit de gemeente Bloemendaal en Haarlem samen voor goedheiligman speelden voor gezinnen die het niet zo breed hebben.

Eigen verantwoordelijkheid

Het project was hun eigen verantwoordelijkheid: geld verzamelen door stroopwafels te verkopen, een begroting maken met voor ieder kind een passend cadeau, inkopen doen in de speelgoedwinkel en inpakken maar.

De cadeaus worden 5 december bezorgd, maar we weten nu al: het resultaat zijn blije kinderen én tieners!

**HET RESULTAAT
WAREN BLIJE KINDEREN
ÉN TIENERS!**

Kerstwensen

van Bloemendalers

Gwen Langendijk

**Speelgoedwinkel
Goed Speel Goed**

Geniet van alle momenten met de mensen die écht belangrijk zijn. Maak van dat samenzijn iets moois en geniet daarna van de herinneringen. ♥

Anita de Groot

diaken Dorpskerk

Ik wens dat de geboorte van Jezus ons hoop geeft op een toekomst van vrede en recht. En dat we, als we goed om ons heen kijken, hiervan al tekenen kunnen zien. Zoals mensen die oog hebben voor degenen die uitgesloten worden en er proberen te zijn voor anderen. Fijne kerstdagen!

De tieners

van de Dorpskerk

Wij mochten dit jaar voor Sinterklaas spelen voor kinderen die thuis niet zomaar een zak cadeautjes krijgen op 5 december. Dat was leuk. Wij wensen iedereen fijne feestdagen!

Vrijwilligers

Radio Bloemendaal

Kerst is het feest van het Licht. Het Licht van goedheid en waarheid, liefde en gerechtigheid. Kerst is het feest van de onverwoestbare hoop dat de duisternis het Licht niet in haar macht heeft gekregen!

Dat Licht wensen wij u en elkaar. Met uitzendingen van de kerkdiensten en inspirerende programma's in de periode van Advent en Kerst willen wij graag wat licht verspreiden en doorgeven.

Michel Rog

burgemeester

"In deze donkere winterdagen markeert Kerstmis een hoopvol keerpunt. We leven toe naar het licht en staan stil bij wat er echt toe doet: verbinding, ontmoeting en omzien naar elkaar. In onze dorpen staan mensen echt voor elkaar klaar, met grote en kleine gebaren. Daar mogen we trots op zijn! Ik wens u liefdevolle en gezegende kerstdagen toe en vrede en alle goeds voor het nieuwe jaar!"

Jessica Durlacher

schrijver

Ik wens dat iedereen eindelijk mededogen met elkaar heeft, al is het maar een beetje, en sowieso dat mensen zichzelf meer gaan relativeren en om hun obsessies kunnen lachen. Dan komt er vast meer liefde ... en daar kan je nooit genoeg van hebben.

Melvin en Bram

Sportschool Zero 023

De feestdagen zijn hét moment om even op te laden — zodat je in 2026 weer vol kracht vooruit kunt! Wij wensen iedereen in Bloemendaal en omgeving fijne kerstdagen en een fit, gezond en gelukkig nieuwjaar.

Debby Schouten Coesél

Koningin Wilhelmina School Overveen

Kerst is de tijd van lichtjes, samen zijn en een beetje extra aandacht voor elkaar. Wij, de kinderen en leerkrachten van de Koningin Wilhelminaschool, wensen iedereen in ons dorp warme dagen vol gezelligheid, een lach op het gezicht en een nieuw jaar waarin we blijven leren, spelen, delen en dromen!

Reportage

Redacteur Herman Schippers gaat elke editie van ZOUT ergens op bezoek. Hij neemt ons mee naar inspirerende initiatieven en mensen.

Op bezoek bij ...

Vincent in de justitiële jeugdinrichting Teylingereind

Door de eeuwen heen vragen de kerken aandacht voor de gevangenen. Het bezoeken van gevangenen is een bijzondere Bijbelse opdracht. Het gaat erom dat wij hen niet vergeten, ook niet met Kerst.

Als je de controle aan de toegangspoort voorbij bent, kun je binnen de hekken parkeren naast een gebouw waarvan je vrijwel alleen de strakke zeer hoge betonnen muren ziet met een bedrading daar bovenop. Dan meld ik mij bij de portier die achter dik getint glas zit. Ik vertel dat ik een afspraak heb met de dominee en laat mijn legitimatiebewijs zien. De volgende deur gaat open en daar staat Jan-Willem Korpelshoek mij al vriendelijk op te wachten. Hij is predikant-geestelijk verzorger in deze justitiële jeugdinrichting. We lopen om beurten door een detectiesluis waar ik op metalen voorwerpen word gecontroleerd, net als op een luchthaven. Meteen is mij duidelijk: Ik ben wel binnen, maar hier heb ik niets te vertellen.

Ik loop volgzzaam achter Jan-Willem aan door grote en kleine gangen waar al het overbodige ontbreekt; ook geen afbeeldingen aan de muur. Jan-Willem noemt enkele feiten: "Dit is één van de zes justitiële jeugdinstellingen in Nederland. Hier verblijven 144 jongeren tussen 12 en 24 jaar die door de rechter geplaatst zijn. Het zijn meest jongens, maar ook meisjes. Er zijn 16 leefgroepen met elk 8 tot 10 kamers waarvan 7 groepen voor lang verblijf. De gemiddelde leeftijd is 18 jaar en hun verblijf duurt gemiddeld 72 dagen. Elk jaar komen er omstreeks 600 jongeren en er gaan ook 600 jongeren weer weg."

Al pratend komen we in de spreekkamer van de predikant. Hij deelt deze ruimte met de imam. Jan-Willem vertelt iets over de jongere die ik te spreken zal krijgen. We spreken af dat wij hem Vincent noemen. Hij is degene die toestemming heeft om met mij te praten en ook hijzelf heeft daarin toegestemd. Hij is 18 jaar en hij

zit op een groep waar jongeren langdurig verblijven. Vincent heeft 18 maanden detentie voltooid en volgt nu een traject waarin hij moet werken aan zichzelf, als onderdeel van een maatregel gericht op verplichte behandeling. Deze maatregel wordt in de volksmond ook wel jeugd-TBS genoemd. Het is inmiddels het einde van de ochtend, de jongeren komen uit school. Jan-Willem kan nu Vincent ophalen en ik heb even de tijd om rond te kijken. Mijn oog valt op een vrij klein madonnabeeldje op het bureau. Verder is het een gewone ruimte met kantoorpullen, een gemakkelijk zitje, een

'Ik meld mij bij de portier die achter dik getint glas zit'

stapeltje bijbels. Een pak speculaasjes ligt op de gesprekstafel. Op de gangen achter de ook voor mij gesloten deur klinken van tijd tot tijd holle voetstappen. Dan komen Jan-Willem en Vincent binnen.

Nadat ik verteld heb wie ik ben, vertelt Vincent met enige trots dat hij bezig is met een beroepsopleiding waarvoor hij deze ochtend een toets heeft gemaakt en dat hij daar een mooi cijfer voor heeft gehaald. Ik vraag hem hoe zijn dagen eruitzien. Vincent vertelt: “Er zijn vaste tijden voor opstaan, eten en er zijn rusturen. We koken om de beurt zelf, maar wel met ondersteuning. Er is een menukaart waaruit je kunt kiezen wat je wil klaarmaken. Op school krijg ik de vakken die ik nodig heb voor mijn opleiding en ook zaken als sport. Ik bel dagelijks met thuis. Daarvoor heb ik een belkaart met beperkt saldo. Je mag hier geen geld hebben, maar wel een rekening waarop geld gestort kan worden tot een maximum. Daarvan betaal ik telefoon, maar ook andere artikelen zoals shampoo of sigaretten. Je krijgt hier een heel klein beetje zakgeld en ik kan aan mijn moeder vragen of ze iets op mijn rekening wil storten.

Je moet hier veel aan jezelf werken en in zekere zin is dat ook goed. Je zit dan bijvoorbeeld in een traject voor omgaan met boosheid, met teleurstelling of met groepsdruk. Als je voor een onderdeel niet de gewenste resultaten behaalt, moet dit opnieuw gedaan worden, wat betekent dat je verblijf hier langer wordt. Als ze echt willen weten wat voor persoon je bent, kun je op een specialistische afdeling geplaatst worden. Dit vraagt om een besluit van een rechter. Je verblijft daar maximaal zeven weken voor observatie. Alles wat je doet, wordt dan opgeschreven en dat gaat 24 uur per dag door. De vraag is steeds hoe je reageert op alles, op de grote dingen,

'Je moet hier veel aan jezelf werken en in zekere zin is dat ook goed'

en ook op kleine dingen. Ook je inbreng tijdens de gesprekken bij bijvoorbeeld een maaltijd. Of ze kijken hoe je reageert als het dagprogramma ineens wordt aangepast. Dat soort dingen. Je voert tijdens het verblijf op die afdeling een serie gesprekken met de psychiater en de psycholoog. Uiteindelijk komt alles in een rapport te staan met

daarbij een advies van deze deskundigen voor de rechter. Is er wel of geen behandeling nodig? En als er een behandeling nodig is, kan dat dan buiten de muur of moet het in een gedwongen kader binnen de muren van de jeugdinstelling.

Natuurlijk wordt er hier gelachen en zijn er soms ook conflicten, ook met de groepsleiding. Soms voelt iets oneerlijk, maar ook daarmee moet je leren omgaan en dat is moeilijk.” Jan-Willem vult aan: “Veel van onze jongeren hebben sterke opvattingen over wat rechtvaardig is. Als zij de situatie anders beoordelen dan de groepsleiding dan ontstaat er spanning. Gelukkig loopt het niet vaak uit de hand. Maar wanneer de spanning bij de jongere te hoog oploopt waardoor een onveilige situatie dreigt, dan krijgt hij een time-out. Dat betekent dat hij op zijn kamer even kan afkoelen. Binnen een uur wordt

de situatie uitgepraat. En vergeet niet dat veiligheid erg belangrijk is in onze instelling. Daar zijn we als medewerkers op getraind.”

Dan pakt Vincent de draad weer op. “Bij ongewenst gedrag kun je een maatregel opgelegd krijgen waardoor jij niet aan je traject kunt werken. Daardoor kan je traject langer duren, zodat je langer vastzit. Soms gebeurt het ook dat er geen begeleider voor je volgende traject beschikbaar is, waardoor het langer duurt voor je met verlof naar buiten kunt. En juist dat willen we heel graag.

Ik praat niet zo graag over wat me dwars zit, want alles zou tegen je gebruikt kunnen worden. Maar bij een geestelijk verzorger is dat anders; die heeft een andere functie dan behandelaren en werkt vertrouwelijk. Bij hem kan ik zeggen wat ik wil en dat is goed. Er zijn ook kerkdiensten met Jan-Willem en vrijwilligers. Daar ga ik heen en ik ben niet de enige. We vieren hier ook Kerst. De vorige keer was dat mooi geregeld. Goed eten, kerstpakket met bijvoorbeeld shampoo en chocola en een kerkdienst.”

Ik dank Vincent voor zijn openhartigheid waarop hij zegt: “Ik vind het mooi om iets terug te doen en ik krijg ook niet zo vaak de kans om met iemand van buiten te praten. Niets te danken, ik heb de tijd.”

Vanwege veiligheid en privacy zijn alle foto's van jongeren en medewerkers gemaakt met fotomodellen en niet met de echte mensen uit het verhaal.

- ADVERTENTIE -

Zorgeloos kopen & verkopen

Uw makelaar sinds 1981 in regio Kennemerland

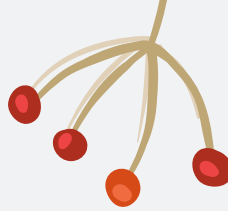

**VAN DER SCHAAF
& KOOIJMANS**
makelaars • taxateurs

www.skmakelaars.nl

Met 42 jaar ervaring, 4 makelaars en 3 generaties staat er een sterk en ervaren team klaar waar u op kunt rekenen.

De vreemdeling

Column

Francisca Kramer (Urk, 1971) is psycholoog en geeft (relatie-) therapie in haar praktijk aan huis.

Ze is ook journalist en schrijft voor o.a. Psychologie Magazine, Saar Magazine en Libelle. In 2021 trouwde ze in de dorpskerk van Bloemendaal met haar tweede man. Ze is moeder van twee kinderen van 22 en 19 jaar.
www.psycholooginbloemendaal.nl

Het intakeformulier was uitvoeriger dan gemiddeld; veel meer tekst, uitgebreide beschrijvingen van allerlei problematiek en hij had nog net zijn medisch dossier niet bijgevoegd. Op de vraag of er een partner was, was het antwoord JA!, met daarachter een naam met de vermelding dat ze in New York woonde. Mijn nieuwsgierigheid was gewekt. Er doemde een beeld op van een man met veel pech in het leven, maar desalniettemin iemand die kennelijk over veerkracht beschikte en in elk geval zo interessant was dat hij een New Yorkse wist te bekoren.

Op de dag van de afspraak stond hij op het afgesproken tijdstip voor de deur. Een geblokte blouse, een afritsbroek en letterlijk geitenwollen sokken in sandalen. Na jaren praktijk had ik een vrij goed afgestelde antenne ontwikkeld, dacht ik, voor het type mens dat ik op basis van het telefoongesprek en intakeformulier kan verwachten. Een illusie, zo bleek. Na een uur praten, waarin ik afwisselend medelijden voelde en ongeduld, was ik doodop. De verward aandoende man deed aan name-dropping, had het voortdurend over zijn banden met mensen van allooi - 'allemaal voornamenwerk hè' - en gaf een staaltje slachtofferschap weg waar Trump nog een puntje aan kan zuigen. Elke vorm van zelfreflectie was hem vreemd; alles wat hem in het leven was overkomen, was de schuld van anderen.

Na afloop overwoog ik mijn opties. Ik zou hem een sociaal correct mailtje kunnen sturen met de tekst dat ik hem niet de juiste hulp kon bieden en hem doorverwijzen. Maar ik wist ook dat dat zou betekenen dat hij op een lange wachtlijst zou komen bij een GGZ-instelling. Als dat al zou lukken, want grote kans dat geen instelling hem zou willen hebben vanwege multi-problematiek met minieme kans op verbetering. Dus was het eigenlijk niet gewoon zo dat ik geen zin had in deze cliënt? En hem dus een beleefde afwijzing zou sturen, waarschijnlijk de zoveelste? Mijn gereformeerde schuldgevoel speelde op. 'De vreemdeling die in uw poorten is...', hoorde ik de ouderling uit mijn jeugd bulderen. Deuteronomium 16 vers 11. 'De tekst benadrukt de inclusie van kwetsbare personen en buitenstaanders in de gemeenschap van Gods volk', aldus de exegese van ChatGPT die mijn schuldgevoel niet bepaald minder maakte.

Ik worstelde er een nachtje mee en toen nam ik mijn besluit. Maar eerst googlede ik nog even de naam van de New Yorkse vriendin. Direct had ik een hit. Ze bestond. En hoe. Een prachtige, jonge vrouw keek me vanaf haar LinkedIn-pagina aan. Een hotshot in haar vakgebied ook nog. En 35 jaar jonger dan mijn cliënt.

Fabuleren is een mooie term voor fantaseren, liegen, de zaak mooier voordoen dan het is of, misschien nog wel de beste vertaling: een vergaande vorm van wishful thinking.

Een paar dagen na het betreffende mailtje, waarin ik hem vriendelijk doch beslist had laten weten dat ik niet de geschikte hulpverlener voor hem was, voelde ik me nog altijd een beetje schuldig. Had ik deze 'vreemdeling die in mijn poorten was' niet op z'n minst een luisterend oor moeten bieden? Al was het maar voor een paar sessies? De stem van mijn supervisor had de doorslag gegeven. 'Niet doen, bewaak je grenzen, zijn problematiek gaat je boven de pet.' 'Ja, oké, maar wat had die man daaraan?'

Een week later ging ik uit eten met twee collega's. Op de vraag hoe het ging, barstte nummer een los. 'Ik heb zo'n irritante cliënt. Doodmoe word ik van hem. Na drie sessies ben ik ermee gestopt, hij heeft geen cent betaald. 'Oh wat erg', reageerde de ander. 'Ik had er ook een, vorige week nog.'

Langzaam ging er een lichtje branden. 'Droeg hij soms een geruite blouse, een afritsbroek en wollen sokken in sandalen?'

Die avond proostten we op de vreemdeling die in onze poorten was.

Uitvaartzorg **Jessica IJzer**

Dag en nacht bereikbaar

023 - 5 272 272 / 06 - 83 595 938

Indien u wilt, kunt u uw wensen van tevoren met ons bespreken. Ongeacht uw verzekering, kunnen en mogen wij de uitvaart voor u regelen.

Hofstede Sparrenheuvel
Bloemendaalseweg 139
2061 CH Bloemendaal
www.uitvaartzorgijzer.nl

Scan de QR-code voor meer informatie.

Casper Heeremans en Jessica IJzer

Voor een waardig afscheid met compassie en respect door uw lokale uitvaartverzorgster.

Vrolick. Uw bouwpartner van start tot finish.

Vakmanschap waarop
u kunt vertrouwen.

WWW.VROLICK.NL

 Vrolick
Bouw- en Aannemingsbedrijf BV

Architect: Collo Architecten
Fotografie: Robert Dodd

Uit de kunst in Kennemerland

Foto © Ivo van der Bent

Pieter (1938-2018) en Marieke Sanders (1941) lieten zich ruim veertig jaar verrassen door het actuele werk van zowel jonge en vaak ook onbekende kunstenaars uit binnen- en buitenland als door werk van gevestigde kunstenaars die hun sporen hebben verdiend. In hun omvangrijke collectie ligt de nadruk op innovatief en conceptueel werk. Na de dood van haar man Pieter schonk Marieke Sanders in samenspraak met haar zoon en dochter 225 werken aan vijf musea.

Met Marieke Sanders – ten Holte

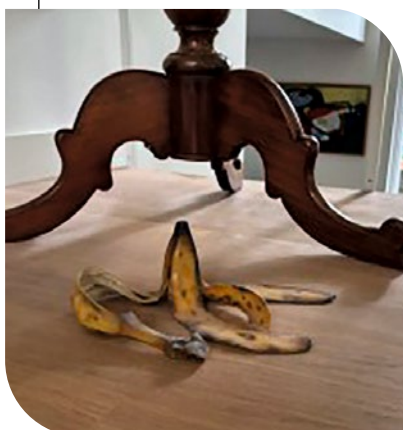
Hoe zijn jullie ooit begonnen met verzamelen?

“Pieter en ik komen allebei uit verzamelaarsfamilies. Mijn schoonouders waren grote verzamelaars van hedendaagse kunst en ook etnografica. Mijn man Pieter is daarmee opgegroeid. En ik had een tante (Greet ten Holte, 1910 - 1999) die was aangesteld bij het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen waar ze tussen 1945 en 1973 het internationale cultuurbeleid mede heeft vormgegeven. Men vond het toen belangrijk om hedendaagse kunst uit Nederland in het buitenland te promoten. Die kunst werd gezien als middel om landen na de Tweede Wereldoorlog meer met elkaar in contact te brengen en te laten samenwerken, heel idealistisch eigenlijk. Mijn tante nam mijn broer en mij regelmatig mee naar musea voor moderne kunst zoals het Stedelijk Museum in Amsterdam, dus wij hebben al vroeg meegekregen dat er meer is dan een Rembrandt of een Frans Hals, hoe mooi dat ook is. Bovendien hebben we als kind al veel gezien en dat is naar mijn idee ook de basis van verzamelen: veel kijken en steeds beter kijken om te kunnen waarderen welke gedachte er achter een kunstwerk zit.

Vanwege het thema van dit kerstnummer: ‘de humor van het kerstverhaal’, heb ik je gevraagd om een paar kunstwerken uit te zoeken uit je eigen collectie waar iets humoristisch in zit. Welke zijn dat?

“Om te beginnen dit mannetje op een houten sokkel van Stephan Balkenhol. Deze kunstenaar maakt eigenlijk altijd mensfiguren, vaak een mannetje dat voor zich uit staart. Wat ook typerend voor hem is, is dat hij de sokkel en het beeld uit één blok hout maakt. Dat mannetje is dus niet op een sokkel gezet, het is een beeld uit één stuk dat hij helemaal met de hand heeft uitgehakt. Ik vind het altijd nog een ontzettend leuk beeld, vooral omdat dit mannetje op een varken zit en erop lijkt te passen. En daar zit hij dan zo’n beetje in de verte te kijken, terwijl het varkentje lachend om zich heen kijkt. We maakten altijd een grapje dat wij dat met z’n tweetjes waren. Tegenwoordig maakt Balkenhol ook hele grote beelden voor de publieke ruimte. Maar het is altijd herkenbaar, altijd dat mannetje.”

“En dan heb ik nog een heel geestig werk van Olivier Babin: ‘Slip inside this house’. Iedereen die dat zit liggen roept: daar ligt een banaan! En dan zeg ik: raap het maar op. Hij is namelijk heel zwaar omdat hij gemaakt is van brons. En als je hem opraaft dan zie je dat de onderkant ook net echt is. Het is een persiflage op een bananenschil. Wij vonden het zo grappig als object. En ook dat als je hem in huis legt, iedereen erover valt. Niet letterlijk, maar in overdrachtelijke zin. In ons vorige huis had ik hem onder de kapstok gelegd, onder de jassen. Ik vond het zo’n grappig idee dat als mensen hun jas pakten en die banaan zagen dachten: wat is die Marieke een sloddervos! Het is een geestige en luchtige manier om de aandacht te trekken naar een kunstwerk.

Groene pagina

Op deze pagina delen we duurzaam en groen nieuws voor jou. Tips, ideeën en inspiratie van de werkgroep Groene Kerk, de Tuincommissie en de stichting De Ark

Glühwein, maar dan alcoholvrij

Met een liter bio appelsap, 300 ml water, steranijs, een kaneelstokje, een bio sinaasappel met 10 kruidnageltjes maak je een heerlijke glühwein. En je kan hier eindeloos op variëren, bijvoorbeeld door er honing of gember bij te doen of door druivensap te kiezen. Een half uurtje laten pruttelen en je huis gaat er ook nog eens heerlijk van ruiken.

Duurzame boodschappen in Bloemendaal

Op 15 november opende de biologische winkel Odin de deuren in Bloemendaal in het pand waar Rutte altijd zijn winkel had. Bij Odin staat duurzaamheid centraal. Dit is de 40^e winkel van de voedselcoöperatie die werkt aan een gezondere en mooiere wereld. Goed voor nu en voor de generaties na ons. Barbara Alberding (foto) is na Haarlem nu de bedrijfsleider in Bloemendaal: "De winkel in Haarlem wordt steeds drukker. Fijn dat we klanten uit Bloemendaal nu in onze winkel in deze mooie straat kunnen ontvangen." Leden van de coöperatie zijn mede-eigenaar en betalen de vaste lasten met een maandelijkse bijdrage en krijgen ledenvoordeel.

Nieuws uit de kerktuin - *Bloei-estafette*

Ook in de herfst waren er schitterende kleuren te zien in de kerktuin. De geel verkleurende beuk naast de groene conifeer aan de noordzijde, de doopvont uit de Vijverwegkerk aan de achterzijde van de kerktuin, dat geflankeerd werd door bloeiende asters. Aan de voorzijde van de tuin boden springerige Gaura's samen met laatbloeiende Rudbeckia's en hemelsleutels een kleurrijk zicht op ons mooie kerkje. Inmiddels hebben we ca 90 tulpenbollen in de grond gezet om ervoor te zorgen, dat deze tulpen een bijdrage kunnen leveren aan de 'bloei-estafette', die van januari tot december in de kerktuin te bewonderen valt.

Makkelijk, lekker en verantwoord koken. In deze rubriek deelt een inwoner van Bloemendaal en omstreken een van zijn of haar favoriete recepten. Alle recepten zijn zonder vis, vlees of vleesvervanger. Meestal kiezen we voor iets makkelijk, maar voor dit decembernummer pakten we uit. Heb je zelf een recept dat je graag wilt delen? Mail het dan naar redactie@kerkpleinbloemendaal.nl.

Recept

door Nelleke Rookmaaker

Food for thought

Voor deze editie hebben we Jan Das, theaterproducent uit Overveen, gestrikt om een recept aan te leveren. Al pratende over de mogelijkheden schoot hem zijn zelfontwikkelde namaakjus te binnen en die past uitstekend bij de tijd van het jaar. Wij mochten voorproeven en vonden hem fantastisch.

Jan: 'Echte jus is het ultieme troostvoedsel. Het bestaat uit een complexe gelaagdheid van umami-smaken. Die ontstaat uit de boter waarin het gebakken is, eventueel meegebakken groentes en uien, het gekarameliseerde gebakken vlees en natuurlijk vleessappen. Ik ben aan het experimenteren geslagen om dat na te bootsen voor vegetariërs.'

Hoe ben je hierop gekomen?

Als theaterproducent werk ik met mensen rondom etenstijd. Je kunt uit eten gaan, maar daar is al snel de lol vanaf en het

kost veel te veel tijd. Wij hebben het zo opgelost dat ik thuis kook en het eten in het theater in kwestie afmaak of opwarm.

Dat is nog wel een dingetje, want dat moet 4 of 5 keer per week en bij een beetje show is de crew toch snel zo'n 20 man groot. Dan moet je denken aan muzikanten, acteurs, technici, roadies en chauffeurs. Daar zitten principiële vegetariërs tussen, maar ook mannen voor wie een maaltijd zonder vlees niet echt telt.

We dekken altijd een lange tafel in de artiestenfoyer en iedereen krijgt rond vijf uur een appje als het eten warm is en ze kunnen aanschuiven. **Dat samen eten zorgt ervoor dat we niet langs elkaar leven en het strijkt eventuele irritaties glad.**

Het is voor mij een sport om zo min mogelijk in herhaling te vallen. In de herfst en de winter zijn stampotten favoriet. Voor het echte genieten heb je daar jus bij nodig, voor in het kuiltje!

RECEPT VOOR

Vega *Stoafschatel van Oesterzwam met jus*

Let op: Voor deze jus gebruik je een passe-vite, een zeef waar je een soep of saus doorheen forceert. Daarmee verwijder je pitjes en velletjes.

De jus kun je rustig twee dagen van te voren maken, maar de 'vulling' van de jus (de oesterzwammen) maak je het liefst op de dag van serveren.

Ingrediënten voor 12 man

6 middelgrote uien, fijngesneden

anderhalf pakje bakboter, echte boter dus

ongeveer 4 ons smaakvolle tomaten

200 gram gebakken uitjes, zoals gebruikt in de Indische keuken

8 gedroogde pruimen, kleingesneden, helemaal mooi als je nog harde uitgedroogde hebt liggen, die zijn nog beter dan de zachte gedroogde pruimen

peper

scheutje wijn

bouquet garni, dat is een bosje kruiden bestaande uit bijvoorbeeld tijm, peterselie en laurierblad

1 kruidnagel

stokje kaneel

1 eetlepel miso pasta

2 of 3 eetlepels uit een potje vegetarisch Juspoeder

2 of 3 eetlepels champignonpasta of -blokjes

3 bakjes oesterzwammen

1 middelgrote ui, gesnipperd

5 knoflookteentjes, fijngesneden

1 bos peterselie, fijngesneden

Stappen voor de jus

(kun je dag tevoren maken)

1. Doe een pakje bakboter in een ruime koekenpan en verhit tot het boterschuim bruin wordt, net tegen het roken aan.
2. Voeg de gesnipperde uien toe en vermeng de uien met de boter. Schenk er meteen een scheut water bij, zodat de uien even kunnen koken.
3. Bak de uien bruin, totdat ze een beetje op geruld gehakt gaan lijken.
4. Doe ze vervolgens in een wat hogere kookpan, met een laag van ongeveer 5 centimeter water.
5. Voeg de gesneden tomaten. Zodra die wat vocht gaan loslaten, doe je de fijngesneden pruimen en de Indische uitjes erbij.
6. Laat dit geheel ruim een uur sudderen. Dat kan op gas, regelmatig roerend om aankoecken te voorkomen. Of in de oven op 90 graden, dan bestaat dat gevaar niet.
7. Haal het geheel door de passe-vite. Voilà: er ontstaat al iets wat aardig op een gladde gebonden jus lijkt.
8. Nu gaan we de jus verder op smaak brengen. Bijvoorbeeld met een kleine scheut wijn erbij (voorzichtig, niet te veel) plus iets van een bouquet garni, een kruidnagel en een stokje kaneel voor het kruidige. Verder gebruik ik zelf een combi van miso pasta, vegetarisch juspoeder aangelengd met water en champignonpasta of -blokjes.

Vlak voor het eten

1. Warm de jus op.
2. Smelt een klont bakboter in een bakpan en bak de ongesneden oesterzwammen met een beetje zout tot ze wat geslonken zijn en een korstje beginnen te krijgen. Zet nu het vuur laag.
3. Neem voor het beste resultaat daarnaast een aparte, kleinere koekenpan. Smelt de resterende boter en bak hierin de ui en de knoflook zacht en lichtbruin. Doe dit bij de oesterzwammen met de peterselie en wat peper naar smaak, laat het nog even intrekken en voeg dan bij de jus.
4. Voeg de oesterzwammen bij de jus.

december

ZONDAG 7 DECEMBER, ADVENT 2

10.00 ds. J. Smit

ZONDAG 14 DECEMBER, ADVENT 3

10.00 mw. ds. J.J. van der Vaart
tieners - kinderkring - crèche

ZONDAG 21 DECEMBER, ADVENT 4

10.00 mw. ds. T. de Vries-Meijer

WOENSDAG 24 DECEMBER, KERSTAVOND

21.00 mw. ds. J.J. van der Vaart

DONDERDAG 25 DECEMBER, EERSTE KERSTDAG

10.00 mw. ds. J.J. van der Vaart

ZONDAG 28 DECEMBER

10.00 ds. K.E. Bras

januari

ZONDAG 4 JANUARI

10.00 ds. H. Spoelstra

ZONDAG 11 JANUARI

10.00 mw. ds. J.J. van der Vaart
tieners - kinderkring - crèche

ZONDAG 18 JANUARI

10.00 mw. ds. J. van Werkhoven-Romeijn

ZONDAG 25 JANUARI

10.00 mw. ds. J.J. van der Vaart
- kinderkring - crèche

februari

ZONDAG 1 FEBRUARI

10.00 mw. ds. J.J. van der Vaart

ZONDAG 8 FEBRUARI

10.00 mw. ds. T. de Vries-Meijer
tieners - kinderkring - crèche

ZONDAG 15 FEBRUARI

10.00 ds. J.M. Aarnoudse

ZONDAG 22 FEBRUARI

10.00 mw. ds. J.J. van der Vaart
dienst van schrift en tafel - kinderkring - crèche

maart

ZONDAG 1 MAART

10.00 ds. J. Smit

ZONDAG 8 MAART

10.00 mw. ds. J.J. van der Vaart
tieners - kinderkring - crèche

ZONDAG 15 MAART

10.00 mw. ds. J.J. van der Vaart

ZONDAG 22 MAART

10.00 ds. K.E. Bras

ZONDAG 29 MAART, PALMPASEN

10.00 mw. ds. J.J. van der Vaart
- kinderkring - crèche

april

DONDERDAG 2 APRIL, WITTE DONDERDAG

19.30 mw. ds. J.J. van der Vaart
dienst van schrift en tafel

VRIJDAG 3 APRIL, GOEDE VRIJDAG

19.30 mw. ds. J.J. van der Vaart

ZATERDAG 4 APRIL, STILLE ZATERDAG

21.30 mw. ds. J.J. van der Vaart

ZONDAG 5 APRIL, EERSTE PAASDAG

10.00 mw. ds. J.J. van der Vaart
tieners - kinderkring - crèche

ZONDAG 12 APRIL

10.00 ds. J.G. de Bruijn

ZONDAG 19 APRIL

10.00 ds. J. van den Bogert

ZONDAG 26 APRIL

10.00 mw. ds. J.J. van der Vaart

Vespers in de 40-dagentijd

WOENSDAG 18 FEBRUARI

19.30 vesper in de veertigdagentijd

WOENSDAG 25 FEBRUARI

19.30 vesper in de veertigdagentijd

WOENSDAG 4 MAART

19.30 vesper in de veertigdagentijd

WOENSDAG 11 MAART

19.30 vesper in de veertigdagentijd

WOENSDAG 18 MAART

19.30 vesper in de veertigdagentijd

WOENSDAG 25 MAART

19.30 vesper in de veertigdagentijd

Activiteiten

DECEMBER

- 04 10.30 Koffieochtend
- 04 12.00 Lunch
- 04 20.00 Leestafel Theologie
- 11 10.30 Koffieochtend
- 16 14.30 De Sierlijke Kroon
- 18 10.30 Koffieochtend
- 18 20.00 Filosofiekring
- 24 19.00 Kerstmis op het Kerkplein

JANUARI

- 08 10.30 Koffieochtend
- 15 10.30 Koffieochtend
- 15 20.00 Filosofiekring
- 20 14.30 De Sierlijke Kroon

- 22 10.30 Koffieochtend
- 22 20.00 Gezamenlijke leeskring
boek *Uitverkoren*
- 29 10.30 Koffieochtend

FEBRUARI

- 01 16.00 Wij zijn de tijden
- 05 10.30 Koffieochtend
- 05 20.00 Leestafel Theologie
- 06 18.00 Wintermaaltijd
- 12 10.30 Koffieochtend
- 12 12.30 Wintermaaltijd
- 17 14.30 De Sierlijke Kroon
- 18 19.30 vesper in de veertigdagentijd
- 19 10.30 Koffieochtend
- 19 20.00 Op verhaal komen
- 19 20.00 Filosofiekring
- 25 19.30 vesper in de veertigdagentijd
- 26 10.30 Koffieochtend
- 26 20.00 Bijbeltafel voor ongelovigen

MAART

- 04 10.30 vesper in de veertigdagentijd

- 05 10.30 Koffieochtend
- 11 19.30 vesper in de veertigdagentijd
- 12 10.30 Koffieochtend
- 17 14.30 De Sierlijke Kroon
- 18 19.30 vesper in de veertigdagentijd
- 19 10.30 Koffieochtend
- 19 20.00 Gezamenlijke leeskring
boek *Uitverkoren*
- 19 20.00 Filosofiekring
- 25 19.30 vesper in de veertigdagentijd
- 26 10.30 Koffieochtend

APRIL

- 02 10.30 Koffieochtend
- 09 10.30 Koffieochtend
- 16 10.30 Koffieochtend
- 16 20.00 Op verhaal komen
- 16 20.00 Filosofiekring
- 21 14.30 De Sierlijke Kroon
- 23 10.30 Koffieochtend
- 23 20.00 In gesprek over
boek *Uitverkoren*
- 30 10.30 Koffieochtend
- 30 20.00 Bijbeltafel voor ongelovigen

ZOUT bestaat drie jaar!

Met dit magazine willen we inspireren, verbinden en laten zien dat de Dorpskerk van Bloemendaal een open kerk is voor iedereen, gelovig of niet. We geloven dat verhalen mensen dichterbij elkaar brengen. Daarom maken we ZOUT drie keer per

jaar, vol interviews, columns, reportages en ontmoetingen: van een kijkje in de jeugdgevangenis, interviews met bekende Bloemendalers, columns uit de praktijk of de wensen van gewone mensen.

ZOUT wordt gratis verspreid onder bijna 3.000 adressen in Bloemendaal en Overveen, zodat iedereen kan meelesen. Maar het maken, drukken en bezorgen van het blad kost natuurlijk geld. Daarom vragen we uw steun.

Steun ZOUT!

Ons blad vol inspiratie voor iedereen

Vindt u ZOUT belangrijk als inspirerend en verbindend magazine?

Scan dan de QR-code en draag bij met een gift, voor €20 maakt u al een verschil.

Samen houden we Bloemendaal een beetje zout: vol smaak, bezieling en ontmoeting!

Colofon

Redactie:

Frijkje Bakker (hoofdredacteur), Anita de Groot, Heleen Nieman, Herman Schippers, Jessa van der Vaart
redactie@kerkpleinbloemendaal.nl

Aan dit nummer werkten mee:

Patty Duijn, Mini Hulscher, Jaap Hulscher, Frans Kraan, Francisca Kramer, Lalita van Lamsweerde, Rob Ouwerkerk, Nelleke Rookmaker, Vanderperk Groep

Info:

Dorpskerk Bloemendaal
Kerkplein 1, 2061 JC Bloemendaal,
postadres Kerkplein 20

Kerkelijk Centrum (KC)
Kerkplein 20
2061 JD Bloemendaal

Kerkelijk Bureau
023-524 19 13
bureau@dorpskerkbloemendaal.nl

Predikant:

Jessa van der Vaart
dominee@kerkpleinbloemendaal.nl

Koster/beheerder:

Ewout Lensveld
koster@kerkpleinbloemendaal.nl

Voorzitter Kerkenraad:

Beppechien Bruins Slot
beppechien@gmail.com

Scriba:

Henk ter Steege
scriba@kerkpleinbloemendaal.nl

Geef!

Wil je ons steunen? Scan de QR-code hiernaast of maak uw donatie over op: NL46 RABO 0373 7165 59 t.n.v. Prot. Gem. Bloemendaal en Overveen inz. Kerkelijke Bijdragen

ANBI

RSIN/Fiscaal nummer: 820473364
Protestantse gemeente Bloemendaal en Overveen

Huur!

Wilt u de dorpskerk huren? Dat kan. Voor rouw- en trouwdiensten/ bijeenkomsten, maar ook voor andere (culturele) evenementen is dit mogelijk.

Kijk op dorpskerkbloemendaal.nl

Of vraag naar de mogelijkheden bij het kerkelijk bureau: op di/wo/do tussen 10-14 uur
023-524 19 13
bureau@dorpskerkbloemendaal.nl

dorpskerkbloemendaal.nl

Geef!

De Dorpskerk: al meer dan 350 jaar een begrip in Bloemendaal!

KERSTAVOND

24 DEC 25 *in Bloemendaal*

SAMENZANG

LICHTJESOPTOCHT

KERSTNACHTDIENST

KERSTVERHAAL

CHOCOMELK &
GLÜHWEIN

ILLUSIONIST
HANS KLOK

PREDIKANT JESSA
VAN DER VAART

BURGEMEESTER
MICHEL ROG

dorpskerkbloemendaal.nl

